

SERRA

D'OR

Irene Solà
des de veus i mirades infinites
Marta Nadal
Sobirania del rei o del poble?
Xavier Domènech
L'art del simbolisme català
Francesc Fontbona
Oriol Pi de Cabanyes
el rebel que va triomfar
Miquel-Lluís Muntané
Ventura Pons
Barcelona en perspectiva
Albert Elduque
Rosa Maria Sardà
l'espectacle absolut
Margot Mur

**RECORD DE JOSEP M. BENET
I JORNET, «PAPITU»**

Jordi Coca, Enric Gallén,
Francesc Foguet
i Sharon G. Feldman

730

**OCTUBRE 2020
6,10 €**

La trompada el naufragi i la fatiga

per Francesc-Marc Álvaro

“

A dia d'avui, no es poden fer plans. Ni a nivell personal ni a nivell col·lectiu.

El gran desconcert planetari davant d'un virus contra el qual no tenim encara cap vacuna aterra a Catalunya en el terreny mullat d'una societat afectada pel fracàs d'una il·lusió política que va mostrar-nos la pulsio repressiva de l'Estat espanyol i la tendència a l'autoengany dels polítics independentistes.

Davant d'això detecto dues actituds radicals i oposades: un hipermoralisme mil·lenarista i un cinisme recobert de fatalisme maltusià.

El futur ha quedat en mans dels déus i de l'atzar, com si fóssim dones i homes d'antany.

És perillós barrejar la determinació i el diagnòstic, qui ho fa corre el perill d'oblidar la diferència entre el que està passant i el que es vol que passi.

”

Fa tres anys, Catalunya va viure uns dies convulsos que han tingut una gran transcendència política i social. El procés sobiranista va desembocar en un simulacre de declaració d'independència que va comportar judici i condemna de presó contra els polítics i els líders socials que van impulsar el referèndum del primer d'octubre de l'any 2017. La trompada ha estat forta. Després, quan tot just es parlava de reconduir el conflicte a la taula de la política i del diàleg, i quan havien sorgit veus que plantejaven una revisió crítica d'aquell episodi, la pandèmia de la Covid-19 ha portat el país a un naufragi social i econòmic, i s'han posat en evidència moltes de les febleses col·lectives, com ha passat arreu, atès que parlem d'un fenomen global sense precedents. En aquesta hora, quan enfilem el darrer tram de l'any, se superposen les conseqüències de la crisi institucional espanyola i les de l'epidèmia sanitària que ens ha obligat a canviar hàbits i rutines. Tot això acaba generant una fatiga social enorme, densa i molt difícil de gestionar. És la fatiga que prové de sumar incertesa a un horitzó marcat per una desconfiança creixent en la política i els polítics, que ja venia de lluny.

La trompada i el naufragi que aquí hem resumit impacten de manera especial sobre el concepte de futur. A dia d'avui, no es poden fer plans. Ni a nivell personal ni a nivell col·lectiu. Els primers punks anglesos tenien

un lema: «*No future*». Aquesta frase tan descarnada —tan trista— seria subscripta ara per moltíssima gent que no sap el que passarà amb el seu lloc de feina, amb el seu habitatge, amb l'escola dels fills, amb la qualitat de vida dels pares, amb els petits projectes familiars, etcètera. El gran desconcert planetari davant d'un virus contra el qual no tenim encara cap vacuna aterra a Catalunya en el terreny mullat d'una societat afectada (de manera diversa) pel fracàs d'una il·lusió política que va mostrar-nos la pulsio repressiva de l'Estat espanyol i la tendència a l'autoengany dels polítics independentistes. Som naufragats colpits per una suma de circumstàncies que ens deixen sense esma i sense capacitat d'imaginar un demà. Ens arrossega la contingència pura, la prova error, el corrent incessant d'una sèrie de fets que han quedat fora de control dels nostres polítics i dels nostres savis.

Dins d'aquest pessebre, hi detecto dues actituds radicals, oposades, que s'alimenten mútuament des de la polarització. Són la caricatura de la nostra ànima fatigada, travessada per les sagetes del ressentiment i del menyspreu: un hipermoralisme mil·lenarista i un cinisme recobert de fatalisme maltusià. Els qui abraçen la primera opció busquen el confort en els discursos que projecten una dimensió moral sobre la natura, de la qual es deriva una lògica punitiva de tall religiós: hem pecat contra la mare Terra i se-

Foto: Jordi Bedmar

En aquest darrer tram de l'any ens enfrontem, malauradament, a les conseqüències de la crisi institucional espanyola que arrosseguem durament des de la tardor de 2017, i a les de l'epidèmia sanitària que ens ha obligat a canviar hàbits i rutines i ens aboca a un futur incert.

Foto: ACN

l'independentisme també va tenir l'honor de ser la cançó de l'estiu d'aquest moviment: «Ho tenim a tocar.» Certament, és perillós barrejar la determinació (necessària en tota empresa humana) i el diagnòstic; qui ho fa corre el perill d'oblidar la diferència entre el que està passant i el que es vol que passi. Malauradament, tant des del naufragi pandèmic com des de la trompada processista, hem tingut tendència a dopar-nos amb retòriques pal·liatives, paraules destinades a ocultar la complexitat amb eufòries de petit format. Els efectes secundaris d'aquesta medecina no ens deixen pensar amb el cap clar.

Anem mancats de bons diagnòstics i, paradoxalment, des de certes instàncies —privades i públiques— s'anima l'elaboració de sofisticades i solemnes perspectives, no sé si per convocar el futur amb pinzellades de tecnocràcia o per fugir del present amb una falla que tingui prou màgia. A mesura que l'esdevenidor ha deixat de ser un espai de projecte a l'abast de la majoria, algú ha decidit que podria ser un nou mite, i també un catecisme que ens permetrà resar sense que sembli que ho fem.

rem castigats. Els qui abracen la segona via es blinden en una suposada lògica inexorable del progrés humà, a partir de la qual —com dirien certs economistes— assumeixen que la destrucció és inevitable per poder construir de bell nou. Aquestes dues actituds han generat dosis considerables d'una mena de literatura de la catàstrofe que no té cap altra funció que donar sentit al que no en té.

Hipermorals i cíncics fatalistes redueixen tot el que toquen a les mides asfixiants del seu terreny de joc. És impossible que el pensament crític, el dubte i l'observació matissada de la realitat pugui trobar una escletxa quan la societat viu pendent de polaritzacions que, com és el cas, desfiguren notablement el paisatge on hem de viure. Aquesta desfiguració multiplica la fatiga social i la sensació que tenim d'estar atrapats en un temps mort que s'allargarà

eternament, una època que és com un pou sense fons, la sinya infinita on el ruc va fent tombs cap al no-res. Cansats com estem, amb les energies dedicades exclusivament a torejar una quotidianitat plena de trampes i ensurts, el futur ha quedat en mans dels déus i de l'atzar, com si fóssim dones i homes d'antany, dels que miraven el cel i no sabien que no sabien.

No podem viure sense l'afany de construir el futur. La vida passa a ser més pobra quan el que ha de venir no té cap mena d'ancoratge vagament sòlid. Som en aquest no-lloc.

S'ha convertit en tornada de moda dir que després de la Covid-19 «res ja no serà igual»; hi ha molta pressa a dictaminar que el món canviarà radicalment per la suma dels efectes de la crisi global sanitària que estem vivint, com si el quilo de profecia fos regalat. Una frase molt optimista de